

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 261  
van **MARIUS MEREMANS**  
datum: 6 april 2020

---

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,  
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

---

*Biënnale van Venetië 2021 - Selectieprocedure Belgische paviljoen*

De Biënnale van Venetië is een van de belangrijkste evenementen voor de beeldende kunsten. In 2021 zal Vlaanderen voor beeldende kunsten aanwezig zijn.

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media (DCJM) evalueerde de voorgaande edities en ging tijdens de zomer van 2019 in dialoog met een aantal personen uit ons kunstenveld die vertrouwd zijn met de Biënnale van Venetië. Ze kwamen met een aantal aanbevelingen voor een andere aanpak van de invulling van het Belgische paviljoen in 2021.

Als gevolg hiervan is, in overleg met de jury, de selectieprocedure voor de invulling van het Belgische paviljoen aangepast. Er zou worden afgestapt van de representatieve methode en er wordt meer gekeken naar een inhoudelijk concept. Een curator zal samen met een of meerdere kunstenaars een artistiek project uitwerken.

Deze nieuwe aanpak zou de mogelijkheid geven om expliciet vanuit een inhoudelijk idee te vertrekken met als doel een bijdrage te leveren aan het huidige internationale artistieke discours. De nadruk komt dan op het curatorschap te liggen. Daarom wil Vlaanderen voor 2021 vertrekken van een doordacht concept, uitgewerkt door een curator en een (aantal) kunstenaar(s) die samen een traject afleggen en elkaar versterken.

Er is een jury samengesteld die aan drie tot zes curatoren zal vragen om een concept uit te werken en dit voor te stellen. Op basis hiervan zal de jury in de loop van april 2020 een curator kiezen aan wie de opdracht voor de invulling van het Belgische paviljoen op de Biënnale van Venetië voor beeldende kunsten in 2021 zal gegeven worden.

1. Vanwaar de nood om de selectieprocedure voor de invulling van het Belgische paviljoen aan te passen?
2. Met welke personen uit het kunstenveld die vertrouwd zijn met de Biënnale van Venetië is er overleg geweest?
  - a) Hoe zijn deze personen geselecteerd?
  - b) Wat waren hun aanbevelingen? In hoeverre was er consensus tussen de verschillende personen betreffende hun aanbevelingen?

3. Op welke manier zullen de curatoren aangeduid worden om een concept uit te werken? Vanwaar de keuze om hiervoor niet langer een open call te hanteren?
4. Voor de samenstelling van de jury is rekening gehouden met verschillende competenties.

Op welke manier konden potentiële juryleden zich kandidaat stellen? Hoeveel kandidaten waren er in totaal? Op welke manier werd de jury uiteindelijk samengesteld?

**JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,  
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

---

**ANTWOORD**

op vraag nr. 261 van 6 april 2020  
van **MARIUS MEREMANS**

---

Ik verwijst naar de vraag om uitleg die Stephanie D'Hose stelde op 9 maart 2020 over de selectieprocedure voor de Biënnale van Venetië 2021.

1. Iedereen weet dat Venetië een belangrijk ijkpunt voor de beeldende kunsten is. Zowel voor de kunstenaars die in de paviljoenen staan als voor de landen die ze vertegenwoordigen. In het Belgische paviljoen werden tot nu toe vooral solo's van kunstenaars getoond. Voor de Vlaamse inzendingen was dit zeker het geval. Doordat Vlaanderen slechts om de vier jaar het paviljoen kan invullen en doordat Vlaanderen een rijke kunstenscene heeft, waarvan een aantal kunstenaars zeker het potentieel heeft om het paviljoen in te vullen, kwamen bij de selecties van de voorgaande deelnames steeds een beperkt aantal van onze meest vooraanstaande kunstenaars boven aan de lijst van mogelijke kandidaten. Dit gaf een zekere voorspelbaarheid, die evenwel steeds geleid heeft tot goede tentoonstellingen. Met de aanpassing van de procedure, wil de overheid uitgaan van een andere benadering die mogelijk een minder voorspelbare invulling aan het paviljoen geeft. Het is onze indruk dat, door de nadruk te leggen op het voorafgaande proces van de curator, een grotere groep kunstenaars kans maakt om voor het paviljoen in aanmerking te komen. Ook kunstenaars die met een andere procedure misschien minder kans maken om in het vizier van een jury te komen.
2. De reflectie over de selectieprocedure werd al opgestart vóór de vorming van de huidige regering. Mijn departement heeft in de zomer van 2019 een groep van experts samengebracht voor een brainstorm over de volgende deelname aan de Biënnale van Venetië. De groep werd samengesteld door Departement CJM, die hiervoor intern en extern polste. De groep bestond uit: Dirk De Wit (Kunstenpunt, hoofd internationale relaties en beeldende kunst), Eva Wittocx (curator M-Museum Leuven, curator Belgisch paviljoen 2017, jurylid Belgisch paviljoen 2019), Cis Bierinckx (freelance curator, lid pool beoordelaars Kunstendecreet, jurylid Belgisch paviljoen 2019), Honoré d'O (kunstenaar Belgisch paviljoen 2005, jurylid Belgisch paviljoen 2017), Vincent Meessen (kunstenaar Belgisch paviljoen 2015), Louise Osieka (directeur CIAP Hasselt, lid pool beoordelaars Kunstendecreet), Sam Steverlynck (journalist, hoofdredactie HART, lid pool beoordelaars Kunstendecreet) en Jozefien Van Beek (journalist).

Uit die reflectie kwamen verschillende ideeën. Dat waren geen welomlijnde voorstellen voor procedures. Er was wel een consensus dat de keuze voor een solo van een kunstenaar, zoals bij de eerdere Vlaamse deelnames, eerder conservatief aanvoelt. Voor de werkgroep mocht er meer aandacht zijn voor een inhoudelijk idee of concept rond de tentoonstelling in het paviljoen. Op die manier kwam ook het belang van het curatorschap naar voren.

Het voorstel om voor de Biënnale van 2021 de vraag te stellen aan een aantal curatoren om een concept uit te denken, kwam als meest haalbare naar voren, ook gelet op de timing die nog rest. Het Departement CJM heeft dit verder in een procedure uitgewerkt.

3. De jury heeft tijdens een eerste vergadering een aantal voorwaarden waaraan de kandidaten zouden moeten beantwoorden besproken en op basis daarvan in consensus een aantal kandidaten naar voren geschoven.

De voorwaarden waar de jury mee rekening hield, waren de volgende:

- De curator is verbonden met het Vlaamse kunstgebeuren met een open blik op de wereld
- De curator heeft voeling met de beeldende kunsten in zijn brede actuele verschijningsvormen en/of zijn relaties met andere disciplines.
- De curator heeft voldoende ervaring met tentoonstellingen op dit internationale niveau. Uit zijn/haar cv moet blijken dat hij/zij een dergelijk project aankan.
- De jury vat het begrip curator (of curatorschap) breed op, het kan bijvoorbeeld ook een kunstenaar zijn of een collectief.
- De curator moet aantonen dat het project kan gerealiseerd worden met de noodzakelijke organisatorische, technische, financiële, communicatieve en artistieke expertise.
- De curator zorgt voor algemene samenhang in het project (artistiek, productioneel, communicatief, financieel) en in het team.
- De curator is bereid om in overleg te gaan met de overheid over de landelijke en internationale communicatie van het tentoonstellingsproject.

De volgende kandidaten zullen een voorstel indienen:

- Heidi Ballet
- Till-Holger Borchert & Michel Dewilde
- Enough Room for Space
- Zoë Gray
- Christophe Slagmuylder
- Hilde Teerlinck

De selectieprocedure voor de Biënnale is nooit vast geweest. Deze wordt bij elke deelname aan de Biënnale in vraag gesteld. Tot en met 2013 regelde de beoordelingscommissie beeldende kunsten, die toen nog een vaste commissie was, dit intern en droeg een beeldende kunstenaar voor aan de minister. In 2017 werd voor de eerste keer een open oproep voor een duo kunstenaar/curator gelanceerd. Voor 2021 werd het een besloten oproep voor een curator.

Mijn kabinet was voorstander om hiervoor een open oproep te lanceren, maar volgde het oordeel van het departement dat dit, door het opschuiven van de procedure door de late regeringsvorming, te veel tijd in beslag zou nemen.

Na afloop zal de deelname aan de Biënnale van 2021 geëvalueerd worden. Voor de volgende deelname aan de Biënnale voor beeldende kunsten in 2025 zal de overheid opnieuw bekijken hoe we de selectie organiseren en hiervoor ook in dialoog gaan met de sector.

Ook bij verschillende andere landen ligt de selectieprocedure niet vast en wordt er met deze procedures geëxperimenteerd. Ik ben van mening dat dit een gezonde manier is om de Biënnale levendig te houden. Het concept van de landenvertegenwoordiging is eigenlijk iets van het verleden en mochten alle landen hier gelijk en statisch mee omgaan, zou de Biënnale ook aan relevantie inboeten.

4. Het departement heeft extern en intern mogelijke juryleden afgetoetst en een voorstel aan mij geformuleerd. In overleg met mijn kabinet is de huidige jury samengesteld.

Voor de samenstelling van de jury werd geen oproep gedaan, er was bijgevolg ook geen lijst van kandidaten.